

Andante

ARALIK 2013 - Yıl 11 Sayı 86 - Fiyatı 7 TL

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi - www.andante.com.tr

**Emre Aracı Polonya'da
Chopin'in izlerini aradı**

**Kerem Doksat
"Mozart'ın psikiyatrik
öyküsü"nü yazdı**

**Mehmet Ergüven'den
Alma Mahler
değerlendirmesi**

20
Sayfalık Özel
Beethoven
Dosyası

Armağan Ekici
Concertgebouw'ın
125. yaş konserini izledi

Yazarlarımızdan
Antalya Piyano
Festivali izlenimleri

Yetkin kalemlerden
festival-konser-opera-
kayıt eleştirileri

En önemli eserleri Borusan'ın 4 günlük festivalinde seslendirilecek

İstanbul için Beethoven vakti

ISSN 1303-7749

Hammerklavier Sonatı

Beethoven'in piyano sonatları arasında doruk noktası olarak kabul edilen *Hammerklavier*, hem orkestra hem de koro tınlarını, tellere çekiçe vurulan bir "Hammerklavier"den 10 parmağıyla elde etme görevini piyaniste verir. Piyanonun tüm sınırlarını zorlayan, çoksesliliği en uç noktalarına kadar taşıyan bu başyapıt, bestecinin son yaylı çalgılar dördüleriyle birlikte, duygularını müzikal açıdan en derin şekilde dile getirdiği eserleri arasındadır.

Güray Başol
guray.basol@andante.com.tr

Dinleyiciler açısından 30 dakikanın üzerindeki solo çalgı eserlerini dinlemenin zorluğunu düşündüğümüzde *Hammerklavier* piyano sonatını ilk dinleyen müzikseverlerin karşılarında Selimiye Camii gibi devasa bir yapı ile karşılaştıklarını söyleyebiliriz. Büyük bir mimari yapıyı ilk gördüğümüzde önce bir şok yaşar, sonrasında ona yavaş yavaş alışıp içindeki bütün detaylarıyla onu tanıır, vermeye çalıştığı mesajı anlamaya çalışırız.

Hammerklavier sadece yapısal büyüklüğüyle değil, kullanılan armonileri ve melodileriyle de keşfetmeye değer bir yapıttır. 4 bölümlü sonat, son bölüme eklenen füğ ve bölüm sürelerinin uzunluğuyla diğer sonatlardan ayrılır. Ünlü piyanist Edwin Fischer'in "Tanrı ile alçakgönüllü ve itaatkâr bir tartışma" diye nitelendirdiği sonatın kurnazca dallanarak ilerleyen temalarını bölümleri birbirine bağlar.

Birinci bölüm, birinci tema

Allegro hızdaki ilk bölümde akorlarda, enerjik ve kuvvetli bir biçimde sunulan

tema, daha sonra füğ veya kontrpuan yazısı olarak birinci bölümde bir bütün veya bütünün kısa parçaları olarak devamlı karşımıza çıkacaktır.

Ağıt karakterdeki akorlardan oluşan ikinci tema, müzik yazısı olarak içinde Chopin'i andıran çizgiler barındırır. Beethoven'in alışkın olduğumuz sevinçli ve enerjik bölüm finallerinin aksine, en başından beri bahsettiğimiz duyguların derin şekilde ifadesini yansıtan, sakın ancak ara ara bu dinginliğin içinde parlayan akorlarla ilk bölüm sonlanır.

Scherzo başlıklı ikinci bölüm, ilk bölümdeki enerji ve sinirlilik halinin, bölüm içerisinde kullanılan uzun motiflerle birleşmesi ve bestecinin ilk bölümde kullandığı tonaliteyi kullanmasından ötürü dinleyicide ilk bölümün devamı hissini yaratır.

İkinci bölüm

Özellikle bölüm başında kullanılan motifin ritmi ve karakteri, birinci bölümün motif ve karakterini anımsatmaktadır. Bu bölümde esas dikkati çeken, iki farklı tonalite olan si bemol majör ile Beethoven'in en kara tonalite olarak gördüğü si minörü

Scherzo'nun sonunda *Adagio Sostenuto*'ya bağlamak için geçici bir ton olarak kullanmasıdır. Si minör tonalitesiyle yol alan bu bölüm, tüm enerji ve gerginliğini kaybederek klasik dönem bestecilerin en acıklı ton olarak kullandığı fa# minör tonundaki diğer bölüme bağlanır.

Üçüncü bölüm

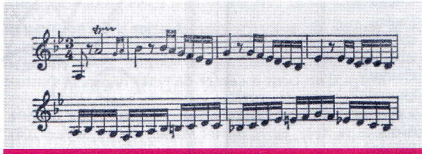
Adagio sostenuto bölümünde ilk dikkati çeken nokta, temaların çeşitleme olarak kullanılmasıdır. Aslında sonat formunun gelişme bölümünde temaların değişik biçimlerde kullanılmasıyla sıklıkla karşılaşırız. Bu değişik şekillerde karşımıza çıkan temalar, ihtirastan teselliye tüm karakterleri yansıtmaya imkân sağlar. Bu bölümde esas olağanüstü olan, akorlarla başlayan sade bir temanın besteci tarafından değişik karakterlerde ve uzun soluklu

André Boucourechliev

cümlelerde sunularak bölüm başından beri duygu yoğunluğunu korumasıdır.

Ünlü besteci André Boucourechliev'in "Eserin son bölümünde yer alan füğe ulaşmak için kullanılan bir geçiş noktası mı, yoksa giriş kapısı mı? Sanki doğaçlama ustasının karanlık bir yolda çıkış yolu aradığını hissettiriyor..." sözleri aslında final bölümünde yer alan füğ için ön hazırlık görevi üstlenen bu bölümün görevini açık- lar niteliktedir. *Allegro risoluto* tempoda olan son bölümün tonalitesine ulaşmak için hazırlık olarak değerlendireceğimiz bu bölüm, enerjik ve sürekli kendini tek- rar eden temaya bağlıdır.

Dördüncü bölüm Füg

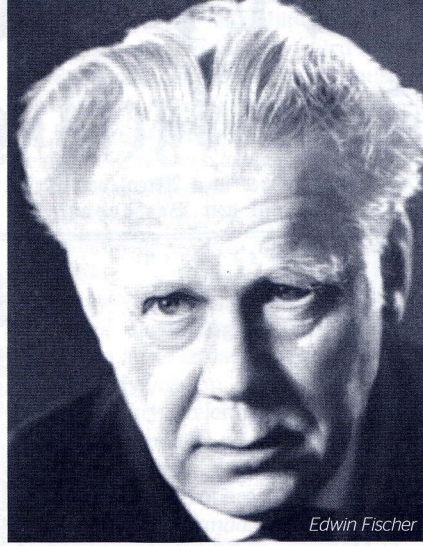
Edwin Fischer'in *Hammerklavier* için "Gotik kilise mimarisi gibidir; içinde her zaman yenilenecek, üzerinden geçilecek bir şey bulunur. Bu yüzden işi asla son- lanmaz." tanımında bulunmasında, hiç şüphesiz, Beethoven'in eserde kullandığı temaların her seferinde farklı motiflerde karşımıza çıkarak yeniden keşfedilmeye açık olmasının etkisi büyüktür. Füg teması daha önce Op.102 No.2 Piyano-Viyolonsel Sonatı'ndaki füğe benzerlik gösterdiği gibi sonrasında bestelenen Op.133 Yaylı Çalgı- lar Dörtlüsü için Büyük Füg adlı eserine de ilham kaynağı olmuştur. Başlangıcında büyük bir aralık olan 10'lu aralığı barındı- ran tema, hemen ardından gelen şiddetli tril ile bundan sonra bölüm içerisinde na- sıl bir karakterle ilerleyeceğinin haberini verir niteliktedir. Bölümün başlangıcında sürekli ilerleyen tema daha sonra farklı rit- mik motif ve tonalitede (84. ölçü Mib mi- nör) veya başta iniçi motif olarak sunulan temanın çıkıcı olarak sunulmasıyla karşı- mıza çıkar (198. ölçü sol majör). Devamlı değişen tempoların dinleyiciye hissetti- rilmemesinin nedeni, bestecinin elindeki motifleri profesyonelce kullanmasıdır.

Dördüncü bölüm Füg, Re majör tema

Bölümün en güzel doruk noktaların- dan biri olarak sayabileceğimiz re majör tonundaki karşı tema, yine Beethoven'in *Gratias agimus tibi de la Missa solennis* adlı eserinden tanıdık gelmektedir. Karşı-

mıza çıkan kısa temalı füğ, 264. ölçüden itibaren bölümdeki diğer füğle birleşir ve yavaş yavaş bölümün teması olan büyük füğün ağır basmasıyla kaybolur. Daha önce değişik ritim ve motiflerde sunulan füğ, bu sefer uğradığı tüm değişikliklerin bir araya gelmesiyle bir kargaşa ortamı ya- ratır. Uzun ve zorlu trillerin eşliğinde füğ görkemli bir şekilde bölümü sonlandırır.

Edwin Fischer

Edwin Fischer, *Hammerklavier* so- natı hakkında: "Gezeganimizde yaşayan biri, tüm hayatı boyunca, yirticiliğiyle, ada- letsizliğiyle, neşesiyle, gökyüzünden gelen canlılığıyla, kahramanca sıçrayışlarıyla, ruh ve beden, dünyevi ve edebi hayat ara- sında, hayal ettiğimiz veya edemediğimiz gerçeklikte anlayabileceğimiz, kendi zekâ ürününden ortaya çıkan tek ve benzersiz bir eser bizlere bırakmıştır." demiştir.

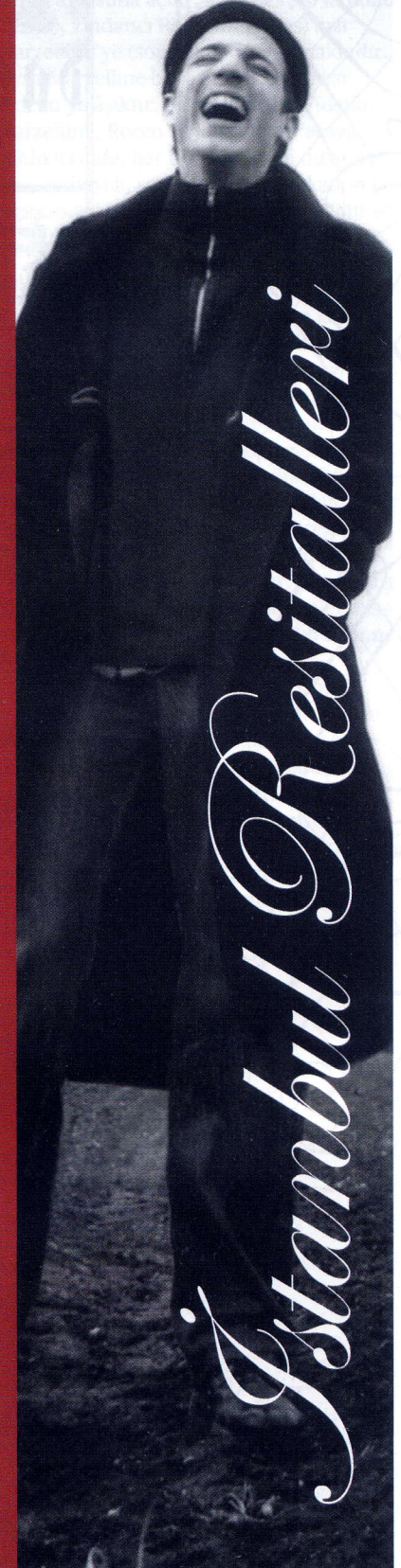
Pierre Boulez'in Beethoven'in piyano sonatından yola çıkarak oluşturduğu ve 2 numaralı piyano sonatı'nda kullandığı seri temaları düşünecek olursak, Beethoven'in özellikle son dönem eserleriyle kendinden sonra gelen besteciler üzerinde yaptığı etkileri görebiliriz.

Hammerklavier sonatın kaydını din- lemek isteyenler için büyük Beethoven yorumcusu Wilhelm Kempff'in Deutsche Grammophon etiketli *Beethoven'in Son Piyano Sonatları* albümünü rezervsiz önerebiliriz. A

Cédric Pescia

piyano

17 Ocak 2014

Sakıp Sabancı Müzesi
'the Seed'

İstanbul Resitalleri

Borusan
İstanbul Filarmoni
Orkestrası

2013
2014

BEETHOVEN FESTİVALİ

Sascha Goetzel
yönetimindeki
Borusan
İstanbul
Filarmoni
Orkestrası
ve yıldız
solistlerle
dört günlük
bir Beethoven
maratonuna
hazır mısınız?

BORUSAN İSTANBUL FİLARMONİ ORKESTRASI

SASCHA GOETZEL şef

18 ARALIK 2013 Çarşamba Lütfi Kırdar UKSS 20.00

CHRISTIAN TETZLAFF keman

BEETHOVEN: Keman Konçertosu, Re Majör, Op. 61

BEETHOVEN: 3. Senfoni, Mi bemol Majör, Op. 55, "Eroica"

19 ARALIK 2013 Perşembe Lütfi Kırdar UKSS 20.00

ALEXEI VOLODIN piyano

BEETHOVEN: 5. Piyano Konçertosu, Mi bemol Majör, Op. 73, "İmparator"

BEETHOVEN: 5. Senfoni, Do minör, Op. 67

21 ARALIK 2013 Cumartesi Lütfi Kırdar UKSS 20.00

SALZBURG BACH KOROSU

ALOIS GLASSNER koro şefi

RUTH ZIESAK soprano

DANIELA LEHNER mezzosoprano

RICHARD CROFT tenor

DAVID SOAR bas

BEETHOVEN: *Missa Solemnis*, Dört Solo Ses, Koro, Orkestra ve Org için,
Re Majör, Op. 123

Tam Fiyat: 130 / 85 / 65 / 45 TL

BİFOKART Klasik: 104 / 68 / 52 / 36 TL

BİFOKART Gold: 90 / 60 / 45 / 32 TL

BİFOKART

sahipleri

% 30'a varan

indirim ve

önceliklerden

yararlanıyor.

20 ARALIK 2013 Cuma Haliç Kongre Merkezi, Sadabad Oditoryumu 20.00

20 ARALIK 2013 Cumartesi Haliç Kongre Merkezi, Sadabad Oditoryumu 15.30

ZEYNEP TANBAY DANS PROJESİ

"SYMBIOSIS"

BORUSAN QUARTET

ZEYNEP TANBAY koreograf

Tam Fiyat: 100 / 70 / 50 TL

BİFOKART Klasik: 80 / 56 / 40 TL

BİFOKART Gold: 70 / 49 / 35 TL

biletix

ticketmaster Türkiye